

‘ĀPO’ORA’A FA’ATEREHAU PARAU FA’ATA’ARA’A

Mahana toru 26 no eperera 2023

‘Ua putuputu te ‘Āpo’ora’a Fa’aterehau i teie mahana toru. Teie te mau pu’e parau tā na i ha’amana :

VP -	2
• Tuhaa tairoto ‘o Huahine ‘ôpanihia ‘ia tutau nô te pâruru ‘i te niuniu Honotua	2
• Faatureraa nô te tereraa nâ te moana ‘i te hoeraa vaa « Te Aito »	2
• Tauraa ‘i te faatureraa nô te mau nohoraa totiare ‘i Porinetia	3
MEF -	4
• Tarifa ‘o te mau môrî ‘i te 1 ‘o mê 2023	4
MSP -	4
• Tauturu moni nâ te <i>Fare Tama Hau</i>	4
MTS -	4
• ‘Opuraraa ture Fenua nâ te mau piha ‘ohipa ‘e te mau pû tauturu nâ roto ‘i te ‘ohipa.....	4
MJP -	5
• Faati’araa ‘i te piiraa « arts martiaux mixtes » ‘o te parau tû’ite maohi ‘orometua haapii tu’aro...	5

- VP -

Tuhaa tairoto 'o Huahine 'ôpanihia 'ia tutau nô te pâruru 'i te niuniu Honotua

Nô te pâruru 'i te niuniu Honotua torohia mai Tahiti 'i Huahine, 'ua fârii te 'Apooraahau 'i te mau faaotiraa 'o te faatureraa 'o te faataaraa 'i te mau tuhaa 'ôpanihia 'i te mau poti 'ia tutau nâ te roaraa 'o te niuniu 'itenati Honotua.

Nâ teie faaueraa 'e faarava'i 'i te mau faaotiraa 'o tei haamauhia mai na nô te faataa 'i te mau vâhi tutaaraa pahî râtere, te mau iati 'e te mau pahî fatuhia 'e te mau 'ona 'ati a'e 'o Huahine.

'E 'itehia teie mau vâhi 'ôpanihia 'i ni'a 'i te mau hoho'a moana nô te faaâra 'i te mau fifi 'e nehenehe 'e tupu 'i te tutau pahî.

Te aatureraa 'o teie faaueraa 'o teie :

- 'Ua faaâuhia 'e 'ôpani 'ia tutau 'i roto 'i te area pâruru 'i te atearaa 100 metera 'i te tororaa niuniu ;
- 'O te mau pahî faataahia nô te 'atu'aturaa niuniu noa te fâriiha 'ia tutau 'i roto 'i teie area ;
- Fâriihia te mau pahî 'ia tutau 'i roto 'i teie area 'ia tupu noa atu te tahi 'ati taa'ê. Teie râ, nô te mau pâi 'o tei tutau 'i roto 'i teie mau area 'e 'ore 'e nehenehe 'e huti 'i te tutau mâ te 'ore 'e faaâra 'i te feiâ hopu 'o te hi'opo'a 'aita anei te tutau 'e haafifi 'i te niuniu ;
- Faaâu ato'ahia te faautu'ataraa faito 5 nô te faatura 'ore 'i teie faaueraa.

Faatureraa nô te tereraa nâ te moana 'i te hoeraa vaa « Te Aito »

Mai tei mâtau noahia, te taa'êraa 'o te mau hoeraa vaa 'i Tahiti 'e Moorea, 'e nô te rahi 'o te taata mâta'ita'i 'e 'apee nei 'i te mau hoeraa, titau ai te tomita faanaho 'e te Faatereraa 'o te mau 'ohipa moana (DPAM) 'e faaô 'i te mau rave'a tâ'ôti'araa 'i te mau tuhaa moana. 'E mau faaotiraa nô te pâruru 'i te feia faanaho, te feiâ hoe 'e te mau rave'a pâruru (te feiâ 'ata'atu, te feiâ 'âpee, etv.).

Nô te reira, te mau tuhaa 'ôpanihia 'ia terehaere faataahia nô te mau tai'o mahana 'e te mau hora 'o teie hoeraa.

'E haamata teie faatureraa mai teie :

- 'I Moorea :
 - Mahana mâa 3 'o tiunu 'i te h9 tae atu 'i te h5/30 ;
 - Tapati 4 'o tiunu mai te h10/30 tae atu 'i te h3/30 ;
- 'I Tahiti :
 - Mahana pae 9 'o tiunu 'i te h1 tae atu 'i te h4/30 ;
 - Mahana mâa 10 'o tiunu mai te h7/30 tae atu 'i te h1/30
 - Tapati 11 'o tiunu mai te h10/30 tae atu 'i te h1/30.

E'ita te mau pahî uta horopâtete 'e ô 'i roto 'i teie faaueraa mana 'aore râ te mau faura'o pâruru 'ati, nâ reira te mau poti tonohia 'e te tomite faanaho 'ohipa.

Te mau tuhaa faaturehia tei ni'a 'i te tahua itenati 'a te DPAM www.service-public.pf/dpam.

Te tahi :

'E piti hope'a hepetoma nô te hoeraa TE AITO 2023 'i Moorea 'e Tahiti :

- Mahana mâa 3 'o tiunu 2023 'i Moorea :
 - Hoeraa WOMEN MASTER 14 km
 - Hoeraa WOMEN OPEN V1 16 km
 - Hoera MEN OPEN V1 16km
 - Hoeraa MEN MASTER V1 16 km

- Tapati 4 'o tiunu 2023 'i Moorea :
 - Hoeraa WOMEN SUP RACE 6 PRONE 17 km
 - Hoeraa MEN SUP RACE 6 PONE 14 km
 - Hoeraa V6 500 m
 - Hoeraa MEN SURF SKI – OC1
 - Hoeraa WOMEN – MEN U 19 16 km

- Mahana pae 9 'o tiunu 2023 'i Tahiti, 'i Teva 'I Uta
 - Hoeraa MEN OPEN 16 km

- Mahana mâa 10 'o tiunu 2023 «'i Tahiti, 'i Teva I Uta 'e Tai'arapu Tooaotera :
 - Hoeraa MEN – MASTER 14 km
 - Hoeraa WOMEN OPEN MASTER 14 km
 - Hoeraa MEN OPEN V1 25 km
 - Hoeraa MEN - WOMEN U19
 - Hoeraa SUP RACE SPRINT séries 200 m

- Tapati 11 'o tiunu 2023 'i Tahiti, mai tei tupu 'i Tava I Uta 'e Taiarapu tooaotera :
 - Hoeraa GIRLS - BOYS U10 V1 3 km, U12 V1 6 km, U14 V1 9 KM 'e U16 V1 14 km
 - Hoeraa SURF SKI, OC1, VAA HOLOPUNI
 - Hoeraa SUP SPRINT TECHNICAL RACE 1km

Tauraa 'i te faatureraa nô te mau nohoraa totiare 'i Porinetia

'E aniraa nâ te Mono Peretiteni 'e faaterehau 'o te Nohoraa 'e te Faanahoraa fenua, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e tau'i 'i te faatureraa 'o te mau nohoraa totiare 'i Porinetia 'e tai'o ra 'e piti faaueraa :

'A tahi 'i ni'a i' te faa'ohieraa 'i te mau aniraa nô te mau vâvâhiraa fare tu'inohia 'e te 'ati natura, mai te mata'i rorofa'i. te tauraa 'e ravehia 'e nehenehe ai 'e horo'a vitiviti noa 'i te

mau turamaraa 'i roto 'i te mau parau faturaa fenua titauhia 'i roto 'i te mau parau anihia nô te patu faahouraa 'i te fare.

Te tahi, 'aita ta te mau fêtii taata 'e horohoro faahouraa nô te faati'a 'i te mau aniraa 'i te piha 'ohipa fenua (DAF), nô te OPH 'aore râ te tahi atu piha 'a te Hau faataahia 'i te 'Apooraa faaterehau 'e hâpa'o 'i te faati'a faahouraa 'i te mau nohoraa.

Te piti 'o te 'iritiraa ia 'i te moni huma COTOREP mai roto 'i te nuleraraa moni 'ava'e nô te hi'opo'araa 'i te neheneheraa anei 'e ô 'i roto 'i te mau aniraa fare OPH. Nô te mea, tae mai 'i teie taime 'âmuihia na teie moni tauturu 'i roto 'i te moni 'ava'e 'a te feiâ ani fare, -aita râ ho'i te 'iriti ture 'i faaô 'i teie moni tauturu 'a te mau huma 'ei moni 'ava'e 'ohipa 'aore râ 'ei moni tarahu fare.

- MEF -

Tarifa 'o te mau môrî 'i te 1 'o mê 2023

'Ua faaoti te 'Apooraahau 'e vai noa te mau tarifa 'o te tâato'araa 'o te mau môrî 'i ni'a 'i tô na vairaa nei 'ia tae 'i te 1 'o mê 2023.

- MSP -

Tauturu moni nâ te *Fare Tama Hau*

'I roto 'i tâ na tarena 'atu'atu 'e tâtâ'iraa 'i te mau fare, 'ua faataa te Fenua **13 000 000** toata 'ei moni tauturu nô te faatupuraa 'ohipa 'a te *Fare Tama Hau*, nô te piti 'o te toru 'ava'e mâtâmua 'o 2023, nô te tâtâ'i 'i te mama 'o te tafare taupee 'o nau fare tamarîi 'e piti 'e vai 'i Faaa 'e 'i Taravao.

'Ei hâmana'oraa, mai 2014 tî'âauhia nau fare tamarîi 'e 5 'e te FTH, 'i Faaa, Punaauia, Taravao, Raiatea 'e Taiohae 'e te 'ohipa tâmau nei nô te atu'atu 'i te mau tapo'i fare 'o te mau taupee 'e mama nei 'i te mau area matahiti 'e te tomohia nei 'e te pape 'o te tû'ino nei ho'i 'i te tino fare.

- MTS -

'Opuaraa ture Fenua nâ te mau piha 'ohipa 'e te mau pû tauturu nâ roto 'i te 'ohipa

Te mau piha 'ohipa 'e te mau pû tauturu nâ roto 'i te 'ohipa (ESAT) 'e mau pû hâpa'o ma'i-totiare te taa'êraa 'o te fâriiraa ia 'i te feiâ 16 matahiti 'e ni'a atu, 'ite-au-hia 'e te COTOREP

'e feiâ rave 'ohipa huma, teie nô te turu 'ia ô râtou 'aore râ 'e faaôraa totiare 'aore râ 'ei ti'araa tôro'a nâ roto 'i te 'ohipa.

Faaâuhia 'e te Ture 'ohipa 'ei fare 'ohipa pâururu, te mau ESAT 'e mau pû 'ohipa taa'ê tano nô te mau huma. 'E 'ohipa 'âmui ia 'e te mau fare 'e te mau pû ma'i-totiare 'e te mau taiete 'ohipa pâururu.

Nô te 'ore 'e parau haapâpû nei 'i te ti'araa 'i mua 'i te ture 'a te mau ESAT, 'aita atu ra te mau taatiraa 'e vai nei, râtou 'e 'ohipa nei nô te 'âpee 'i teie feiâ 'e fatu nei 'i te parau haapâpûraa 'e mau taata huma teie feiâ, 'e 'aita 'e 'itehia nô roto mai râtou 'i te ESAT.

Teie râ ho'i, 'aita te tai'o 'o te feiâ rave 'ohipa huma (RTH) 'e toparaa na, 'ua tae roa te tai'o 'e 830 'i 2014 'e 7 339 'i 2019. Te tahi, 'ia au 'i te tai'oraa ravehia 'e nau taatiraa 12, ratou 'e 'âpee nei 'i teie feiâ huma 'i ni'a 'i tâ râtou raveraa 'ohipa mai 2018 tae mai 'i 2021 'ua 'itehia ê :

- 'I ni'a 'i te rahiraa 705 taata 'i fâna'o 'i te RHT, 679 nô roto mai 'i te RHT B, 'oia ho'i 'e rima 'ohipa huma rii au noa 'e vai maoro râ ;
- 48% 'e mau taata paari tapurahia 'e huma tino ;
- 177 faafâriuraa toro'a tei tai'ohia 'i roto 'i te mau taatiraa 'e fârii mai nei 'i te taata paari 'e 103 nô te faaôraa totiare ;
- 444 taata tei fâna'o 'i te hô'ê pu'etau haapiipiiraa nâ te feiâ huma (SITH) ;
- 77% 'o tei feiâ 'ia hope te pu'etau haapiipiiraa, 'e tonohia 'i roto 'i te mau vâhi mâtauhia 'e râtou.

Teie nei 'ua ti'a roa ia 'ia haapâpûhia te area ture 'ore 'e haati nei 'i te faatureraa 'a te mau ESAT.

Te tahi, faahepohia te mau taiete 'ia tihepu 'i te rima 'ohipa huma 'i ni'a 'i te tai'o 'e 4% 'o tâ na feiâ rave 'ohipa. 'Ua faatopahia mai ho'i teie tai'o 'i ni'a 'i te 2% 'i 2023 ra, 'e rave rahi râ taiete te fifi nei 'i te tihepu 'i te taata huma, nô te fifi moni anei 'i ni'a 'i te ti'araa 'ohipa 'e 'ore 'e tano nô te huma.

'Âre'a, nâ roto 'i te faarava'iraa 'i te ture 'auahaati 'i teie tuhaa ture 'a te mau ESAT, 'e 'ohie roa nô te mau taiete 'e titau 'i te turu 'a te ESAT.

- MJP -

Faati'araa 'i te piiraa « arts martiaux mixtes » 'o te parau tû'ite maohi 'orometua haapii tu'aro

Nâ roto 'i te aniraa 'a te 'Amuitahiraa tu'aro 'o te fenua nei, arts martiaux mixtes, jiu-jitsu peretiria 'e tei au mai (FPLAJDA), 'ua ti'a mai te piiraa 'âpi 'o te parau tu'ite toro'a maohi 'ei 'orometrua tu'aro (BPPEs) : « arts martiaux mixtes », mâtau noahia 'i te pii « mixed martial art » aore râ « MMA ». 'O te 13raa teie 'o te 'âmaa BPPEs 'i muri mai 'i te ti'a 'ê mai na :

- Te taora pôpô 'i roto 'i te 'été 'e te Vaa 'i 2016 ra ;

- Te Karaté 'e tei au mai, judo-jujitsu, Tennis, Volley-ball 'e te volley de plage 'i 2017 ;
- Huipôpô 'e te taputo 'i 2019 ;
- Te mau poti rii tâ'ie 'e fano 'i te atea roa 'e 6 maire 'i te fenua, 'i 2021 ;
- Te aviron indoor 'e te jiu-jitsu peretiria 'i 2022 ;
- Te mau haa miti 'i feppure 2023.

Peretitenihia teie 'âmuitahiraa 'e Hiro Lemaire tâne, 'o tei fatu 'i te parau 'ohipa nô te tâato'araa 'e haa nei 'i te arts martiaux mixtes ia au 'i te faaueraa mana nô te 27 'o titema 2019. Mai te reira mai tai'o mahana, 'ua riro teie haa tu'aro 'ei 'âmaa tu'aro 'ite-au-hia 'e Porinetia.

'Ua tui te roo 'o teie haa nâ roto 'i te 'i te arata'iraa 'ohipa 'a te mau taiete rarahi mai te *Ultimate fighting championship aore râ te UFC, Bellator, One champonship, Cage warrior*, haa tu'aro 'o te ô vitiviti noa mai 'i Porinetia, 'i raro a'e 'i te hi'opo'araa 'a te FPLAJDA.

Mai te ma'iriraa atu te ma'i Covid-19, 'ua rahi atu te taatiraa 'i ti'a mai 'i roto 'i te 'âmuitahiraa, 'e 54 taatiraa tei taamu mai. 'Ua nuu ato'a te mau fatu parau faati'a 30% tai'o, 'a nao'ahia 'e 890 taata 'i teie mahana.'I mua roa 'i te faanahoraa 'a te FPLAJDA 'o te parau ia 'o te pâurururaa. Nô teie 'ohipa, nâ te 'orometua 'ihi haapii, Yannick Hartmann 'i faataa mâite 'i te mau hinaaro nô te 'auâ haati 'i te haapiiraa teitei.

Nô te reira, 'i roto 'i tâ na faati'araa 'ohipa, te paturaa hô'ê parau tû'ite toro'a, mâ te pâhono 'e piti puaraitu rahi : 'a tahi, 'ia pâpû te pâ'eta'eta 'o te tino 'e te morare 'o te mau ma'ona nô teie haa, nâ reira te mau haapii, ia fatu râtou 'i te 'ite faahiahia 'o te ti'araa rauti tâ monihia, 'i te mau taime tata'uraa, haapiipiiraa, haapiiraa, faaineineraa, nô te rauraa huru taata.